

ВИСШЕ ВОЕННОМОРСКО УЧИЛИЩЕ "Н. И. ВАПЦАРОВ"

9026 Варна, ул. "В. Друмев" No73, тел.052/632-015, факс 052/303-163

ВВМУ "Н. И. ВАПЦАРОВ"	
Вх. №:	2054
	26.06 2015

"FILII MARIS SUMUS"

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за получаване на образователна и научна степен "доктор"

по професионално направление 9.1. „Национална сигурност”,
научна специалност „Военнополитически аспекти на морската сигурност”

Автор на дисертационния труд: Сияна Бориславова ЛЮЦКАНОВА

Тема на дисертационния труд: МОРСКАТА ПОЛИТИКА НА БЪЛГАРИЯ
В ПРОМЕНЯЩАТА СЕ СРЕДА НА СИГУРНОСТ В ЧЕРНОМОРСКИЯ
РЕГИОН

Изготвил становището: доктор Петър Христов ДЕРЕЛИЕВ, доцент във
Военна академия „Г. С. Раковски”, доктор по научна специалност 05.12.01
„Организация и управление на въоръжените сили”

1. Актуалността на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научно-приложно отношение произтича от:

- сполучливият опит за оригинална оценка на стратегическото разположение на Черно море за България, уязвимостта на региона и перспективите пред неговото развитие като фактор за координирана, гъвкава и отговорна национална политика в контекста на националните и съюзни отговорности;
- правилното отчитане на значението на международното морско сътрудничество в съответствия с ясно изразения национален интерес при запазване на необходимия баланс между различните аспекти на морската сигурност;
- точното разкриване на динамиката на средата на сигурност в изследвания регион като резултат от комплексното въздействие на разнообразните по характер, произход и значение фактори;

- коректно заявения доктринален дефицит (стратегия, цели, принципи, механизми, организация) на национална морска политика, довел до липса на подходящото й концептуално осигуряване и/или постоянен недостиг от знание за средата на сигурност в Черноморския регион;
- макар и неубедително, но правилно издигната идеята за интерагенционата защита на сигурността в морската сфера като безалтернативна. В този смисъл много подходящо е позоваването на някои чисто военни подходи, например като „интелигентна отбрана”;
- модерната, но поне за мен не доказаната теза за постепенното „де-секюритизиране” на морето, т. к. „... военният аспект отстъпва все по-голямо място на икономическия”.

Полезността на избраната тема се определя от обстоятелството, че чрез нея се прави опит за формулиране на адекватна национална морска политика като фактор за оползотворяване на всички икономически възможности, които дава морето, както и като инструмент за осигуряване на безопасна морска среда в динамично променящия се Черноморски регион. В този смисъл ми допада дефинирания от дисертанта императив за „ясно заявяване на българските национални интереси в областта на морската политика” и формулирането на конкретни, достижими национални приоритети, съчетани с адекватни подходи за реализирането им.

Амбициозната цел на изследването „формулиране на теоретично-концептуалната рамка на бъдеща морска стратегия чрез дефиниране на принципи, приоритети и подходи за реализация на интегрирана морска политика” в съответствие с опита на Европейския съюз в много висока степен е постигната благодарение на усилията на един млад човек, а не на държавата и нейните институции.

2. Дисертантът познава задълбочено състоянието на един изключително важен, но за съжаление недостатъчно изследван в нашата теория проблем, свързан с теорията и практиката на модерните морски политики и някои практически подходи за формиране на адекватна на националните интереси морска политика на България в променящата се среда за сигурност в Черноморския регион. За успеха на научното изследване особено ценни са:

- богатият практически опит от работата на автора като експерт по международното сътрудничество на Министерство на отбраната;
- опитът, придобит в хода на обучения и стажове в САЩ, Германия и

Белгия.

За високото ниво на компетентност и информираност на дисертанта свидетелстват:

- умението му да оценява творчески разнообразен литературния материал – използвани са над 130 литературни източника, в т. ч. национални и международни правно-нормативни документи, концепции, доктрини, стратегии и друга експертна литература на български, английски, немски и руски език. В анализите сериозно внимание е обърнато на представителите на българската наука за сигурността, международните отношения и морето;
- активната ѝ позиция в морската научната общност за пропагандиране на някои нови и нестандартни идеи, свързани с формирането на адекватна национална морска политика при отчитане на най-добрите практики (Европейския съюз, Германия, Франция, САЩ).

Като цяло на базата на всеобхватен и задълбочен литературният обзор, тя представя различен, интересен и безкрайно полезен поглед към един опасно negliжиран в нашата теория и практика проблем - „националната морска сигурност”.

3. Избраната методика на изследването осигурява постигането на поставената цел и успешното решаване на научно-изследователските задачи на дисертационния труд. В основата ѝ сполучливо се комбинират с различна степен на успех, но съвсем подходящо и убедително следните методи:

- съдържателния (контент) анализ като се представя една оригинална методология, съчетаваща емпиричното изследване, проверяемостта на резултатите, вкл. с провеждане на анкета на експерти в морското дело;
- използването на сценарии за дефиниране на интереси и политики в морската сфера, съчетани с допълнителни методологични похвати (анализ на националните интереси, анализ на съотношението на силите в регионален мащаб и значението им за националните морски интереси на страната; анализ на последователността и пълнотата на събитията). Всичко това помага за очертаване на основните тенденции;
- системен анализ и синтез на средата и въздействията (предизвикателства, рискове и заплахи) в нея, в която функционират и еволюират политиките чрез формулира-

не на националните морски интереси, тяхното концептуално и организационно осигуряване, както и отчитане релациите на морската политика с променящата се среда за сигурност в континентален и регионален план, която въздейства пряко върху динамиката на разнообразните процеси.

4. Приноси на дисертационния труд - в много голяма степен докторантът се доближава до обосноваване на липсващата рамка за разработване на национална морска стратегия. Характерът и същността на приносите на дисертационния труд се изразяват в следното:

- ***приноси с научно значение*** - обоснована е необходимостта от заявяване на националните интереси в морската сфера и тяхното значение за националните интереси на страната с оглед на съвременните предизвикателства в Черноморския регион; на базата на анализ са изведени областите и функционалните направления, в които е подходящо да се формулира и реализира морската политика на страната;
- ***научно-приложни приноси*** - структурирано е знание за формиране на подходи за вземане на политически решения, осигуряващи националното развитие, базирани на защита на националните интереси в морската сфера; направено е изследване от гледна точка на експертно-аналитичния подход; създадена е теоретично-концептуална рамка за разработване на морска стратегия, приложима във всички функционални направления на морската политика.

5. Резултатите от дисертационния труд са плод на самостоятелно научно изследване и целенасочена работа на дисертанта. Те могат да се приложат в подготовката както на студентите, така и на курсантите и слушателите от ВМС.

По темата на дисертационния труд авторът е публикувал 3 самостоятелни научни публикации.

6. Мотивирани препоръки за бъдещо използване на научните и научно-приложните приноси.

Натрупаният опит от разработването на тази дисертация трябва да се реализират в следните възможни направления:

- разработване на достатъчно ясно изразени критерии за типологизиране на

морските интереси. Те биха били много полезни при определяне на желаното крайно състояние, с което ще се даде и друг важен принос за военната теория;

- доразвитите на посочените принципи. Очевидно е, че трите принципа не са достатъчни, напр. би могло да се включи “няма сигурност без отбрана”;
- доразвитие на учебните дисциплини в интерес на ВМС, в които авторът участва и от които ВВМУ и ВМС имат неоспорима нужда;

Считам, че дисертацията обхваща съдържанието на няколко учебни дисциплини, включени в учебните планове за специалност „Организация и управление на военни формирования на оперативно ниво” от всички специалности и специализации на Военната академия и основно от специализация „Военноморски сили”. Препоръчвам на нейна база да се разработи учебно пособие.

7. Други въпроси, по които съставителят на отзыва счита, че трябва да вземе отношение.

Дисертационният труд е разработен старателно с точно използване на специфична терминология и със задълбочено познаване на разнообразни регламентиращи документи. На този фон трябва да се посочат и някои недостатъци, които не оказват съществено влияние върху общия краен резултат, но трябва да се избягват в бъдещата кариера на дисертанта като експерт, изследовател и преподавател. Някои от тях са:

- некоректно използвана военна терминология, което води до некоректни изводи;
- на места (напр. във II глава) текстът е по-скоро политически коментар, а не научен резултат от сериозно системно изследване;
- текстът е фрагментиран, допуска се многословие, не точно се използват термини, с които се нарушава иначе добрия стил на цялата работа.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

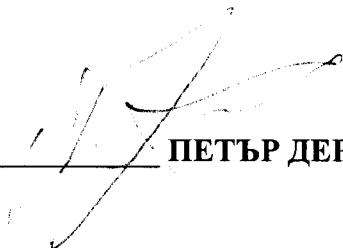
На базата на изложеното до тук, може да се приеме, че оценяваният дисертационен труд на тема “Морската политика на България в променящата се среда на сигурност в Черноморския регион“ с автор Сияна Бориславова Люцканова е завършено научно изследване, което напълно отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на критериите на ВВМУ за придобиване на образователна и научна степен „доктор”.

В тази връзка, давам положителна оценка за представения труд и убедено предлагам на уважаемото научно жури да присъди на **Сияна Бориславова ЛЮЦКАНОВА** образователната и научна степен “доктор” по научната специалност „Военнополитически аспекти на морската сигурност“, професионално направление 9.1. ”Национална сигурност“.

25 юни 2015 г.

гр. Варна

Съставил:

ДОЦЕНТ ДОКТОР ПЕТЪР ДЕРЕЛИЕВ